

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Versijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

RONDOM HET WETSONTWERP IN ZAKE BELASTINGEN

De afschrijvingen en het Fiscaal Recht

Artikel 2 van het wetsontwerp over de belasting op 30 April 1947 door de Regering aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers voorgesteld, houdt een zeer belangrijke bepaling in betreffende de afschrijvingen.

Reeds gedurende de bezetting werd de aandacht van de nijverheidsmiddelen van ons land getrokken op de problemen die in de toekomst zouden gesteld worden door de industriële afschrijvingen.

Het uiterst actueel karakter van deze kwestie lag voor de hand.

Het is voor niemand een geheim dat onze nijverheidsuitrusting na vijf jaar oorlog en onderbreking van elk contact met het buitenland, een totale vernieuwing vereist. De kosten van zulke vernieuwing zouden moeten gedekt worden door sommen, bij wijze van afschrijvingen geboekt.

Ongelukkig heeft de staking van de bedrijvigheid van verscheidene nijverheden, of de vermindering van deze bedrijvigheid, niet voldoende winsten overgelaten om de jaarlijkse afschrijvingen te doen. Hetgeen betekent dat in een min of meer afzienbare toekomst deze nijverheden tot belangrijke afschrijvingen zullen moeten overgaan, in vervanging van degene die zij tot nu toe niet hebben kunnen verrichten.

De financiële situatie van de meeste maatschappijen liet dus niet toe, gedurende de bezetting, regelmatig en jaarlijks af te schrijven.

Anderzijds zullen de afschrijvingen in de eerstkomende jaren veel belangrijker zijn dan vroeger, daar onze uitrusting niet alleen versleten is, maar ook verouderd.

De oorlog heeft inderdaad een geweldige impuls gegeven aan allerlei uitvindingen, die ons tot nu toe nog onbekend zijn, maar met spoed in onze nijverheid moeten ingevoerd worden, wil deze laatste haar plaats behouden.

Het is op dit punt dat er zonder twijfel een conflict zou ontstaan zijn tussen het beheer der belastingen en de noodwendigheden van de industrie, was de regering, met haar wetsontwerp niet opgetreden.

Men weet inderdaad dat de fiscus slechts deze afschrijvingen in mindering toelaat, die een gedurende het belastbaar tijdperk geleden slijtage vertegenwoordigen.

Deze regel is een rechtstreeks gevolg van het principe der annaliteit van de belastingen, principe waarvan de administratie der Financiën niet afwijkt.

Dit eerste aspect van het probleem is nochtans niet het ernstigste.

De industrieel die het een of ander deel van zijn uitrusting wil vervangen zal noodzakelijkerwijze meer betalen voor zijn nieuwe aankoop dan hetgeen hij vroeger uitgaf voor het te vervangen toestel of voorwerp. Zulks zijnde het gevolg van de depreciatie van de munt, depreciatie die niet te loochenen is en ook niet betwist wordt. (Zie de huidige wisselkoers van de dollar, en de toegelaten prijs- en loonsverhoging).

De rekening « afschrijving » mag nochtans volgens de fiscale wet de kostprijs van de te amortiseren voorwerpen niet te boven gaan.

De afschrijving moet jaarlijks geschieden door de afhouding van een zeker percentage berekend op de kostprijs van deze voorwerpen.

Na een zeker aantal jaren zal de optelling van deze jaarlijkse percentages de oorspronkelijke kostprijs totaal vervangen hebben, en de bestendigheid van het maatschappelijk kapitaal wordt aldus gewaarborgd.

In een normale periode is de kostprijs min of meer gelijkwaardig aan de aankoopprijs.

Het hoeft geen verder betoog, dat zulks heden

niet het geval is. Iedereen ziet welke moeilijke problemen zich hier stellen.

In feite dient de hele kwestie van de reëvaluatie der balanssen gesteld te worden.

De handelswet schrijft inderdaad voor, dat elke maatschappij jaarlijks een inventaris op te maken heeft die een juiste schatting moet zijn van de financiële en boekhoudkundige situatie van de onderneming.

Een balans vat de passieve en actieve situatie van de onderneming samen.

Indien de handelswet zeer laconiek in haar bepalingen op dit punt is, en aan het beheer van elke onderneming een grote beoordelingsvrijheid laat, staat het niettemin vast, dat inventaris en balans de weergave moeten zijn van de waarheid.

Deze verplichting die uitdrukkelijk in het Franse handelswetboek vermeld is, vloeit voort uit de noodzakelijkheid om de beheerders en de aandeelhouders op de hoogte te houden van de werkelijke stand der zaken. (Resteau. *Traité des sociétés anonymes*, Tome III, nr 1504).

Er moet trouwens rekening gehouden worden met de strafrechtelijke wetgeving in zake valse balanssen en uitkeren van fictieve winsten.

Het is nochtans duidelijk dat zolang in de balanssen de vooroorlogse schatting der verschillende bestanddelen van het actief van een onderneming zullen voorkomen, de waarheid niet kan geëerbiedigd worden.

De meeste bestanddelen zouden, indien zij nieuw waren, tegenwoordig een waarde bereiken die ver boven deze van 1939 staat.

Indien de industriëlen hun schrifturen aan de huidige toestand zouden aanpassen, zouden zij enerzijds, een verlies aantonen, en anderzijds een waardevermeerdering die aanleiding geeft tot taxatie.

Zulke taxatie zou zich niet wettigen.

De nijveraar die vandaag een voorwerp dat hij in 1939 aankocht voor een prijs van fr. 100.000, schat op fr. 300.000 boekt geen winsten.

Voor de fiscus is nochtans een frank gelijk aan een frank met het noodlottig gevolg dat de industriëlen hun balans niet aanpassen. Vandaar een verwarring die niet anders dan een bron voor toekomstige moeilijkheden kan zijn.

Het probleem is niet zonder voorgaande.

Reeds na de oorlog van 1914-1918 moest een soortgelijke kwestie een oplossing vinden (Feye, *La révalorisation de la monnaie*. Rev. prat. soc. 1929, 2943; Wice, *Réévaluation des apports*, ibid. 1930, 3022).

Na de eerste wereldoorlog schreef een auteur: « On peut donc conclure que tous les bilans faisant simultanément état des valeurs d'avant guerre et des valeurs actuelles sont plus ou moins erronés. »

Na de oorlog van 1914-1918 moest men tot in 1930 wachten om de kwestie van de reëvaluatie der balanssen op een definitieve wijze te regelen. Niettegenstaande in principe volgens art. 26, § 2, 4° alinea 2 van de samengeschatte wetten op de inkomstenbelastingen de afschrijvingen op de koop-prijs van het materieel moesten gegrond zijn werd er in 1930 gezegd dat voor de bedrijfsimmobilien en

het nijverheids-, handels- of landbouwmaterieel, verkregen of tot stand gebracht voor 1 Juli 1921, de afschrijvingen mochten berekend worden op een *herschatte* kostprijs (wet van 13 Juli 1930, thans al. 3 van art. 26 § 2, 4°; men lette hierbij op de woorden: *bedrijfsimmobiliën*).

De consequentie van de onthouding van elke reëvaluatie is dat de basis van de afschrijvingen door de vooroorlogse kostprijs bepaald blijft, hetgeen volledig onvoldoende is, om de uitrusting van de onderneming te vervangen. De regering heeft dit probleem van de reëvaluatie thans zeer vroeg en met veel realisme ingezien.

Artikel 26 § 2, 4° al. 3 van dezelfde samengeschatte wetten, of beter gezegd de voorschriften over de voornoemde *herschatte* van 1930 worden in het ontwerp van 30 April 1947 vervangen door volgende bepaling: « Met betrekking tot de nijverheids-, handels- of landbouwoutrusting, alsmede tot de ermede gelijkgestelde nijverheidsgebouwen, verkregen of tot stand gebracht vóór de normale datum van afsluiting van de laatste jaarbalans opgemaakt vóór 31 December 1940 en die nog in gebruik waren op de normale datum van afsluiting van de laatste jaarbalans opgemaakt vóór 31 December, mag de afschrijving worden berekend op een investerings- of kostwaarde *herschate* binnen de grenzen en termijnen en onder de voorwaarden te bepalen bij Koninklijk besluit.

De *herschatte* waarde mag niet hoger gaan dan twee en een halve maal de waarde van bovenbedoelde elementen, geschat op grondslag van de op 31 Augustus 1939 geldende normale prijzen en met inachtneming van hun toestand van stoffelijk verval en van hun werkelijke waardevermindering op de normale datum van afsluiting van de laatste jaarbalans opgemaakt vóór 31 December 1946. »

Het lijkt ons gepast deze belangrijke wetsbepaling te bespreken in het kader der juridische principes van de afschrijvingen in het fiscaal recht. Een dergelijke studie zal niet alleen van belang zijn voor de ontleding van het tegenwoordig wetsontwerp maar tevens op zich zelf een algemene recapitulatie zijn van dit essentieel deel van ons fiscaal recht. Het is dus hoofdzakelijk ter gelegenheid van een opsomming dezer principes dat wij het wetsontwerp commentariëren.

De opzet is van alzo het vraagstuk te verduidelijken en de problemen die zich zullen stellen begrijpelijker te maken.

Een studie waarvan de afschrijvingen het onderwerp zijn heeft als eerste verplichting van dit concept een duidelijke verklaring te geven. Zulks is niet gemakkelijk.

Geen enkele wetgeving, noch van fiscaal recht, noch van handelsrecht, geeft een omschrijving van de afschrijvingen.

Artikel 26 van de samengeordende wetten betreffende de inkomstenbelasting, zegt in zijn par. 2 « wordt inzonderheid als bedrijfslast aangezien... »

4° De nodige afschrijvingen van het materieel en van de roerende voorwerpen dienende tot het uitoefenen van het bedrijf in zover de afschrijvingen samengaan met een waardevermindering welke zich

gedurende de belastbare tijd werkelijk voordeed.» (Zie ook verder de wet van 13-7-1930 hierboven geciteerd welke art. 26 § 2, 4° al. 3 uitmaakt.)

En artikel 77 van de wet op de vennootschappen zegt: «De beheerders maken de balans en de winst- en verliesrekening op, waarin de nodige amortisatiën moeten aangebracht worden.»

Het is onnodig het wezen van het onderwerp te zoeken in de een of andere historische evolutie.

Alles is inderdaad in dit zuiver handelsrechtelijk onderwerp functie van het nagestreefde doel.

De afschrijving kan bepaald worden door het doel dat men bereiken wil.

Nochtans moet gewaarschuwd worden tegen elke vooropgestelde bepaling, vooral in het fiscaal recht, daar de fiscus meermalen afhoudingen van de winst als afschrijvingen heeft betiteld, dan wanneer deze afhoudingen geenszins beantwoorden aan het doel gewoonlijk door de amortisatiën nagestreefd.

Het tegenovergestelde is ook waar en de fiscus heeft niet alle boekhoudkundige operaties aangenomen die aan dit doel beantwoorden.

De handelspraktijk heeft natuurlijk om begrijpelijke redenen de zienswijze van het beheer der belastingen gevolgd en als afschrijving geboekt al wat door dit laatste aangenomen werd.

In de huidige bijdrage zal aldus vooral phenomenologisch te werk gegaan worden.

Er bestaan in feite twee soorten afschrijvingen: alleen de tweede moet ons aanbelangen.

De eerste is de financiële afschrijving welke de periodische betaling op lange termijn van een schuld bedoelt.

De industriële afschrijving die ons bezig houdt, is de operatie waardoor een nijveraar van jaar tot jaar sommen verzamelt die ten slotte moeten toelaten een versleten uitrusting te vervangen.

Deze definitie is voorlopig en moet getoetst worden aan de bestaansredenen van de amortisatie. Welke zijn deze bestaansredenen?

De exploitatiemiddelen verliezen van hun waarde naar gelang het gebruik dat er door de onderneming van gemaakt wordt.

De afschrijving stelt deze waardevermindering vast. (Hanon de Louvet, *Analyse et Discussion de Bilans*, 1944, blz. 100).

Het wezenlijk doel van de afschrijving zal dus zijn, het maatschappelijk kapitaal van een onderneming op de oorspronkelijke waarde te behouden.

Het noodzakelijk gevolg hiervan is dat de afschrijving zal moeten gebeuren vóór elke bepaling van de winsten van een onderneming. (Thaller, *Ann. de droit comm.* 1895, 242, en volgende *J. S.* 1896, 42.)

De afschrijving stelt inderdaad een verlies, beter gezegd een passief vast, te boeken zoals elk ander in de algemene uitgaven.

Er kan dus geen sprake zijn van winsten uit te keren vooraleer de nodige afschrijvingen te hebben gedaan. Een winst die zou uitgekeerd worden zonder dat de amortisatiën zouden gedaan zijn, is een fictieve winst, vermits also de onderneming een batig saldo zou vertonen zonder rekening te houden met een werkelijk geleden verlies.

Dit is in zoverre waar dat de aandeelhouders niet kunnen beletten dat de nodige afschrijvingen zouden gedaan worden voor de uitkering van elke winst. (Seine 20-12-1894, Parijs 16-7-1896, *J. S.* 1895, blz. 130 en 1896 blz. 414; zie verder Wath *J. S.* 1897, blz. 250).

In dit verband is het betreurenswaardig te zien dat vele industriëlen de afschrijvingen afhankelijk maken van de uitslagen van de onderneming. Dit is hetgeen gedurende de bezetting is gebeurd en voornamelijk in de koolmijnenindustrie. De toestand van deze industriëlen is dus niet duidelijk vermits bij hen de balans een uitzicht krijgt dat gunstiger is dan de werkelijkheid.

Het materieel dat niet vervangen werd en waarvoor geen afschrijvingen voorkomen kan inderdaad, spijs de meldingen van de balans totaal waardeloos zijn.

Onder voorbehoud van de vorige opmerkingen zouden wij de volgende bepaling van de afschrijving kunnen geven: Het is de vervanging van de depreciatie van het actief.

De amortisatie is dan ten slotte een gewone verichting van inventaris, een element van de schatting van dit actief. (Thaller, *Ann. de droit comm.*, loc. cit.) Houpin (*Société Civile et Commerciale* 1899, Tome II) zegt: «L'amortissement est donc le fait, lors de l'inventaire de fin d'année destimer les immeubles et le matériel au chiffre de l'année précédente, diminué d'un tant pour cent».

Het is van belang het verschil aan te tonen tussen de afschrijvingen en het reservefonds. Het reservefonds is bestemd om de tegenslagen van het lot ener onderneming af te weren en om aan het maatschappelijk kapitaal een waarborg te geven tegen alle mogelijkheden. Het is dus een hulpmiddel tegen onvoorzienbare gebeurtenissen. De afschrijvingen integendeel zijn een hulpmiddel tegen een gekend en bestaand kwaad. (Resteau, *Soc. Ann.* 1459).

Tussen amortisatie en reservefonds, zijn er in de boekhouding van een onderneming nog vaak de preventie en provisiefondsen, die noch voor zekere, noch voor twijfelachtige verliezen bestemd zijn, maar wel voor waarschijnlijke en mogelijke verliezen, (zie Hanon De Louvet, *Ann. et discussion de bilans*).

Boekhoudkundig kan de amortisatie op twee verschillende wijzen gebeuren. Ofwel kan de beheerraad bij de schatting der bestanddelen van het actief rekening houden met de minderwaarde van de goederen; in dit geval dient er geen speciaal fonds voor amortisatie gesticht te worden en moet het bedrag hiervan niet in het passief van de inventaris van de balans voorkomen. Ofwel kan de beheerraad enerzijds de cijfers van het actief onveranderd behouden en anderzijds in het passief een amortisatiefonds stichten waarin elk jaar de sommen gelijkwaardig aan de depreciatie van de goederen worden geboekt. (Rep. prat. droit Belge V° Sociétés nr 1831, Resteau op. cit. nr 1501; Lyon-Caen et Renault. *Droit comm.* nr 902).

Een laatste methode is van eenvoudig de uitgaven voor de vervanging van het oud materieel te boeken in de winst- en verliesrekening.

Indien wij er aan gehouden hebben hierboven

bondig de wezenlijke elementen van de amortisatiën van uit een boekhoudkundig standpunt te ontlede is het omdat de fiscus zich meer dan eens verwijderd heeft van de originele doeleinden van de afschrijving.

Bij de ontleding van de rechtspraak dient er nagegaan te worden in welke mate bij het oorspronkelijk karakter van de afschrijvingen wordt gebleven, en in welke mate de afwijkingen te verrechtvaardigen zijn.

Niet minder dan zeven algemene beginselen beheersen de politiek van de fiscus in deze aan gelegenheid. Wij kunnen ze als volgt samenvatten :

1° De afschrijving gebeurt op de kostprijs.

2° De af te schrijven goederen moeten deel uitmaken van het patrimonium van de belastingplichtige.

3° De afschrijving kan in principe slechts geschieden op een der door de wet opgesomde categorie van goederen. Voor wat betreft de fysieke personen moeten deze goederen dienen tot de uitbating van het beroep.

4° De amortisatiën moeten een werkelijke depreciatie vertegenwoordigen.

5° Deze depreciatie moet gedurende het jaar van de amortisatie gebeurd zijn.

6° De amortisatie moet het karakter van de noodzakelijkheid vertonen.

7° De depreciatie moet in principe het gevolg zijn van de slijtage of de ouderdom.

Wij zullen zien dat aan deze beginselen door de fiscus meer dan eens werd getornd en uitzonderingen gebracht.

1° De afschrijving moet berekend worden op de kostprijs. Dit is het eerste en vaststaande principe. Alhoewel de afschrijving als doel heeft het versleten materieel door nieuw materieel te vervangen mag geen rekening gehouden worden met de nieuwe aankoopprijs van de machines.

Dit staat in art. 26 § 2 4° alinea 2 formeel vermeld : « de afschrijvingen zijn gegrond op het bedrag der belegde gelden of op de kostprijs ».

Het is juist omdat de zeer strikte toepassing van dit principe aanleiding ging geven tot ongerijmde gevolgen dat de regering het besproken wetsvoorstel heeft ingediend. Inderdaad zou men nooit, door de toepassing van een afschrijving gegrond op de kostprijs van het vooroorlogs materieel, gekomen zijn tot een amortisatiefonds, voldoende om een nieuwe machine aan te kopen. De prijzen zijn inderdaad bijna verdriedubbeld.

Daarom heeft de regering besloten de kostprijs van de outillering gekocht voor 1940 met een herschattingscoëfficiënt van hoogstens 2,5 te laten vermenigvuldigen. Wij komen daar verder op terug. In ieder geval blijkt het reeds dat het principe van de amortisatie op de kostprijs — zij het dan ook fictief — behouden blijft. In de toekomst zal de afschrijving zoals vroeger slechts toegelaten zijn op de kostprijs, onder dit voorbehoud dat, wat betreft de outillering aangekocht voor 1940 de herschatting zal toegelaten zijn.

2° De af te schrijven goederen moeten dus deel uitmaken van het bezit van de belastingplichtige.

Dit wil zeggen dat deze laatste er eigenaar dient van te zijn gedurende de periode waarin de afschrijving wordt geboekt. Wij zouden ons bijgevolg geen afschrijving kunnen indenken die zou slaan op gehuurde zaken. (Ronse en Tiberghien nr 219). Vanzelfsprekend ook moeten de goederen voorkomen in de boekhouding. Het Hof van Verbreking heeft beslist (arrest van 18-1-1937, Pas. I, 1937, 14), dat geen afschrijvingen kunnen gedaan worden voor patenten, wanneer deze noch gecomptabiliseerd noch ingeschreven zijn in het actief van de balans.

3° Artikel 26 § 2, 4° alinea 1 van de samengeschatte wetten op de inkomstenbelastingen zegt, dat alleen de afschrijvingen die betrekking hebben op het materieel en de roerende voorwerpen, dienende tot het uitoefenen van het bedrijf, als bedrijfslast kunnen aangezien worden.

In principe zou elke afschrijving gedaan op een ander deel van de inventaris niet van de belastbare basis kunnen afgetrokken worden (ook het wetsontwerp van 30-4-47 slaat uitsluitend op deze elementen vermits het aansluit bij art. 26 § 2, 4° al. 1).

Dit standpunt is nochtans slechts theoretisch. De samengeordende wetten omtrent de handelsvennootschappen en in het bijzonder de bepalingen van deze wetten betreffende de inventarissen en de balansen, brengen voor de industrieel en de handelaar de verplichting mede een oprechte en eerlijke schatting van het actief van hun onderneming te doen. Deze schatting moet tevens ook met voorzichtigheid gedaan worden. Zij kan in alle vrijheid opgegeven worden. (Verbreking, 25-3-1946, Bull. der directe belastingen, 1946, blz. 215).

De fiscus kan natuurlijk de gegrondheid van een opgegeven waardevermindering discuten. Maar er is geen enkel beletsel om een waardevermindering vast te stellen, die andere bestanddelen dan het materieel en de roerende voorwerpen betreft.

Wij zullen verder zien welke de oplossingen zijn die op dit gebied door de fiscus worden aangenomen. Het komt er vooral op aan het oorspronkelijk kapitaal te handhaven. De belasting kan alleen het verschil tussen het kapitaal en de inkomsten treffen.

Er bestaat dus geen mogelijkheid de belasting te heffen op een som die een minderwaarde moet vervangen. Zelfs indien deze minderwaarde geen der door artikel 26 § 2, 4° alinea 1 bepaalde zaken betreft.

Ten slotte kunnen wij zeggen dat de opsomming van dit artikel zuiver exemplatief is geworden. (Zie Hof van Verbreking 31-1-1927, Pas., blz. 140 met advies van Advocaat-Generaal Gesché); zelfs een afschrijving verricht op een stock wordt door de fiscus aanvaard, (Hof van Verbreking 22-4-1929, Journal Pratique de droit fiscal, 1929, blz. 288).

Het spreekt vanzelf dat, vermits, volgens de algemene regel alleen de bedrijfslasten van de inkomsten kunnen afgetrokken worden en het enig nagestreefde doel, het behoud van het maatschappelijk kapitaal is, de afschrijvingen moeten gedaan worden op elementen die tot het uitoefenen van het beroep dienen. Maar voor wat betreft de vennootschappen moet aangenomen worden dat

geheel het maatschappelijk actief tot verwezenlijking van het handelsdoel bestemd is.

De onroerende goederen alhoewel niet formeel in art. 26, § 2, 4° al. 1 vermeld mogen ook afgeschreven worden op voorwaarde dat zij tot het bedrijf dienen. Trouwens zoals wij het in de aanvang dezer studie zagen had de wet op de reëvaluatie van 13-7-1930 zulks impliciet erkend vermits ze als eerste te herschatten element de *bedrijfsimmobilien* citeert. Het huidig wetsontwerp is nog duidelijker, vermits daarin als elementen voor de reëvaluatie de nijverheids-, handels- of landbouwoutiltering alsmede de *er mede gelijkgestelde nijverheidsgebouwen* opgenoemd worden.

Het huidig wetsontwerp is trouwens veel duidelijker dan de wet van 13 Juli 1930. Het zal de lezer inderdaad opgevallen zijn dat er een contradictie bestaat tussen artikel 26 § 2, 4° al. 1 waarin wordt gezegd dat als bedrijfslasten kunnen aangezien worden de nodige afschrijving van het materieel en roerende voorwerpen dienende tot het uitoefenen van het bedrijf, enerzijds, en de wet van 13 Juli 1930 (art. 26 § 2 4° al. 3) die spreekt van *herschating van bedrijfsimmobilien* en verder van nijverheids-, handels- en landbouwmaterieel.

Hoe komt het dat er gesproken wordt van bedrijfsimmobilien dan wanneer volgens het hoofdprincipe in art. 26 § 2, 4° al. 1 slechts de afschrijving van materieel en roerende voorwerpen toelaat?

Het huidig wetsontwerp ter vervanging van de wet van 13 Juli 1930 behoudt het principe (art. 26 § 2, 4° al. 1) dat slechts roerende goederen en materieel kunnen afgeschreven worden. Het spreekt slechts van de *er mede gelijkgestelde nijverheidsgebouwen* in plaats van gewoonweg *bedrijfsimmobilien* zoals in de wet van 13-7-1930. In feite worden de nijverheidsgebouwen dus als roerende goederen aangezien. Fictief bestaat er dus geen uitzondering meer op het karakter van de mobiliteit der afschrijvingen (dit was niet het geval in de wet van 13-7-1930 die sprak van *bedrijfsimmobilien*). De contradictie is uit de weg geruimd. In feite komt het op hetzelfde neer maar de harmonie van de wet is hersteld.

In een tijd van verregaande slordigheid in het opstellen der wetten strekt deze bekommernis voor het herstel van de harmonie der wet ter ere van het beheer van het Ministerie van Financiën.

Het wetsontwerp maakt, evenmin als de vroegere wet van 13 Juli 1930 melding van de *roerende goederen dienende tot het uitoefenen van het bedrijf* volgens art. 26 § 2, 4° al. 1 in principe tot de afschrijving toegelaten. Zij neemt slechts in aanmerking de nijverheids-, handels- of landbouwoutiltering, zoals de wet van 1930, naast de reeds besproken term van *bedrijfsimmobilien* ook slechts *nijverheids-, handels- of landbouwmaterieel* citeerde.

Dit is zeer begrijpelijk daar roerende goederen dienende tot het uitoefenen van het bedrijf onder de algemene benaming van outillering kunnen gerangschikt worden. De interpretatie van de Administratie zal voorzeker zijn dat deze categorie (outillering) alle roerende goederen dienende tot het uitoefenen van het bedrijf begrijpt. Elke andere interpretatie zou een contradictie tussen art. 26

§ 2, 4° al. 1 en art. 26 § 2, 4° al. 3 (voorwerp van het wetsbesluit) betekenen, alsook weinig logisch en spitsvondige discussies doen ontstaan omtrent het onderscheid tussen « outillering » en « roerende goederen dienende tot het uitoefenen van het bedrijf ». Het belang van het land eist trouwens dat alle verouderde elementen van de uitrusting zouden herschat worden, voor zover zij het bedrijf dienstig zijn en geen loutere beleggingsposten vormen.

Een arrest van het Hof van Beroep te Luik (13-6-1928, Journal Prat. de droit fiscal, 1929, blz. 295) geveld na een arrest van het Hof van Verbreking van 21-1-1927, Pas. 1927, I, blz. 140) heeft beslist dat de onroerende goederen die het bezit zijn van een naamloze vennootschap steeds het voorwerp mochten zijn van afschrijvingen, zelfs wanneer zij geen bijzondere en wezenlijke handelsbestemming hadden. Deze thesis is dan ook door de fiscus aangenomen (zie rondschriften van 2-5-1929 nr 65572).

Inderdaad slechts een particulier kan naast goederen bestemd voor de uithating van zijn beroep, ook nog private goederen bezitten.

4° De fiscus aanvaardt een afschrijving alleen wanneer er werkelijke depreciatie is. De depreciatie moet zeker zijn. Er zouden geen amortisatiën kunnen aangenomen worden voor waarschijnlijke verliezen die nog niet effectief zijn. Zulke stelling is logisch.

Wij hebben gezegd dat er een belangrijk verschil bestaat tussen amortisatie en reservefonds, tussen reservefonds en preventie en provisiefonds. De amortisatie, laat ons het herhalen, is een hulpmiddel tegen een bestaand en gekend kwaad. Een som die in reserve wordt gehouden voor toekomstige en eventuele verliezen moet belast worden. (Hof van Verbreking 30-1-1928, Pas. I, 1928, blz. 68). Art. 27 § 1, 5° van de samengeschakelde wetten zegt trouwens zeer duidelijk dat om het even welke reserve- of voorzorgsfonds, als winsten aangezien worden.

Een handelaar zou zich niet kunnen beroepen op een toekomstige vermindering van zijn zakencijfer en bij voorbaat voor zijn stock een waardevermindering inschrijven om alzo te verhelpen aan de daling van het cijfer zijner verkopen en de beperking van zijn winsten. (Beroep Brussel 3-12-1927, Journal Prat. de droit fiscal, 1929, blz. 290; Beroep Gent, 2-7-1929, op. cit., 1929, blz. 292).

Wij hebben gezien dat artikel 26 § 2, 4° al. 1 in principe de amortisatiën beperkt tot het materieel en de roerende goederen. De wet had zich dus aanvankelijk tamelijk streng gehouden.

Wij hebben aangetoond dat zulke stelling slechts theoretisch was, vermits het de industrieel altijd mogelijk is in zijn balans de minderwaarde van zijn goederen te schrijven, daar hij verplicht is een eerlijke en juiste boekhouding te houden. Een juiste boekhouding veronderstelt de nauwkeurige opgave van alle waardevermeerderingen en ook verminderingen.

Het blijkt nu dat de voorschriften van art. 26 § 2, 4° al. 1 die eerst als een rem op de afschrijvingen moesten drukken, in feite de oorsprong zijn geweest van een meer liberale theorie.

Het Hof van Beroep te Brussel heeft inderdaad in een arrest van 22-5-1929 (Journal Prat. de Droit fiscal, 1929, blz. 288) beslist dat de algemene voorwaarden voor het boeken van een afschrijving niet toepasselijk waren op waardeverminderingen die niet slaan op materieel en roerende voorwerpen. Dit omdat deze waardeverminderingen niet als afschrijvingen te beschouwen zijn, maar als gewone schattingen voorkomende in de balans. Het Hof beslist verder dat het vereiste van een werkelijke depreciatie niet nodig is voor andere zaken dan het materieel en de roerende voorwerpen. Maar de hogere Rechtsmacht heeft daarbij herhaald dat elke schatting met oprechtheid, goede trouw en voorzichtigheid moet gedaan worden. In feite komt alles dus op hetzelfde neer.

Het arrest van het Hof van Verbreking (reeds geciteerd 22-4-1929, Journal Prat. de droit fiscal, 1929, blz. 288) handelende over de amortisatie van een stock, zegt dat de waardevermindering van deze stock onvermijdelijk bleek en bijgevolg op het ogenblik der afschrijving reeds effectief was.

Nooit zou er nochtans rekening kunnen gehouden worden met een toekomstige daling van het zaken-cijfer. En dit niet omwille van de beginselen in zake afschrijvingen maar wel ingevolge het algemene principe van de annaliteit van de belastingen.

Buiten het kader van het materieel en de roerende goederen dienende tot het uitoefenen van het bedrijf, is de vrijheid van schatting veel groter. De belastingplichtige is niet noodzakelijkerwijze gehouden door de beperkende beginselen van de amortisatiën. Toch heeft hij er alle belang bij zijn schattingen als afschrijvingen te doen voorkomen. In dit geval zal de fiscus ze gemakkelijker aanvaarden en geen al te delicaat onderzoek instellen aangaande de oprechtheid van de inventaris.

5° Deze regel van de annaliteit van de belastingen beheerst trouwens het geheel kapittel van de afschrijvingen.

De geboekte depreciatie moet vastgesteld zijn gedurende de periode waarin zij ingeschreven werd in de balans. De balans wordt vermoed de volle bekentenis van de financiële toestand van een onderneming te zijn, en geen boekhouder zou bijgevolg een depreciatie kunnen doen aanvaarden, die niet werkelijk geleden werd.

Zijn b.v. belastbaar de provisies door een koolmijnonderneming vastgelegd ter betaling van een bijdrage die zij zal moeten storten in het Nationaal Waarborgfonds voor de vergoeding der koolmijnen-ongevallen, indien het juiste bedrag van deze bijdrage en de datum van haar betaling nog onbekend is. (Beroep Brussel, Rep. fiscal, blz. 45, 1946).

Zie verder nog over de belastbaarheid van elk reservefonds: Gent 30-1-1928, Journal Prat. de droit fiscal, 1929, blz. 285; Pas., I, 1928, blz. 68.

Zoals reeds gezegd, indien goederen een onvermijdelijke depreciatie zullen ondergaan, moet beschouwd worden dat de waarde dezer goederen reeds op het ogenblik der afschrijvingen verminderd is: de depreciatie zal dus aangezien worden als reeds verworven. (Verbreking, 11-6-1928, Journal Prat. de droit fiscal, 1929, blz. 286; Verbreking, 22-4-1929, Pas., I, 1929, blz. 164; Belgique judiciaire, 1929,

col. 369; Rev. Prat. Soc., n° 2, 976; Journal Prat. de droit fiscal, 1929, blz. 281.)

In dit geval is het inderdaad geen toekomstig, maar een reeds bestaand verlies, dat geboekt wordt.

Het is vooral ter gelegenheid van de schatting der stocks dat ongevallen van die aard, waarin de economische conjunctuur een grote rol speelt, zullen voorkomen.

Veel gemakkelijker zal het zijn voor onroerende goederen en materieel, daar hier zekere vaste criteria bestaan.

Het principe van de annaliteit maakt het echter niet nodig dat de afschrijvingen aanleiding zouden gegeven hebben tot een feitelijke uitgave: de afschrijving is inderdaad een boekhoudkundige operatie die een amortisatiefonds schept, zij is essentieel verschillend van een uitgave. (Verbreking, 17-10-1932, Pas. 1932, I, blz. 274.)

Indien een industrieel gedurende een bepaald jaar vergat de nodige afschrijvingen te doen, kan hij deze niet in de latere jaren opgeven (Brussel, 23-4-1932, P.P. 432, n° 276 in fine). Dit laatste gevolg is van zeer groot belang in de huidige omstandigheden. Het worde hier herinnerd dat vele industriële gedurende de bezetting niet overgingen tot de nodige afschrijvingen. Nochtans blijkt het dat heden circa de gehele outillering van de Belgische ondernemingen gedeprimeerd is.

De noodwendigheid van een belangrijk amortisatiefonds liet zich nochtans des te dringender voelen daar de oorlogsjaren met de daarbij komende nieuwe uitvindingen, het materieel niet alleen versleten, maar ook gedemodeerd hebben.

Ongelukkig werd zulk fonds niet regelmatig naar gelang de jaarlijkse depreciaties aangevuld. Het is hieraan dat het wetsontwerp wil verhelpen.

In feite is het principe van de annaliteit van de belasting getemperd door de mogelijkheid van verliezen van de twee vroegere jaren op de balans te boeken.

Daar een depreciatie een verlies is, kan dus langs een onrechtstreekse weg de waardevermindering van de twee laatste jaren ingeschreven worden.

Men lette wel op dat dit principe van de annaliteit door het huidige wetsontwerp geenszins gekrenkt wordt.

Het wetsontwerp handelt hoofdzakelijk over de herschatting van de goederen. Deze herschatting zal in twee fasen geschieden. Ten eerste zal de waarde van Augustus 1939 vermenigvuldigd worden door een bij Koninklijk Besluit vast te stellen ouderdomscoëfficiënt, die nochtans 2,5 niet kan te boven gaan. Het aldus bekomen bedrag zal verminderd worden met een slijtagecoëfficiënt volgens de staat van de outillering op de normale datum van de laatste jaarbalans vóór 31-12-1946.

Het wetsontwerp zegt inderdaad: « De herschatte waarde mag niet hoger gaan dan: 1° twee en een halve maal de waarde van bovenbedoelde elementen, geschat op grondslag van de per 31 Augustus 1939 geldende normale prijzen, en 2° met inachtneming van hun toestand van stoffelijk verval en van hun werkelijke waardevermindering. »

De memorie van toelichting is nog duidelijker en spreekt openlijk eerst van de vermenigvuldiging met

een herwaarderingscoëfficiënt (maximum 2,5), ten tweede van het aftrekken van een slijtage-coëfficiënt volgens de staat in de balans vóór 31-12-1946.

Op het bedrag bekomen door deze in twee fasen bereikte herschatting zal het jaarlijks en gebruikelijk barema van amortisatie toegepast worden.

In zekere zin mag wel gezegd worden dat het ontwerp een verdediging van het annaliteitsprincipe is. Inderdaad zou de Administratie zich tevreden gesteld hebben met de eenvoudige vermenigvuldiging van de waarde der goederen met een herschattingscoëfficiënt zonder algemeen slijtage-coëfficiënt (tweede fase van de herschatting), dan had zij zeker de belangen van de ondernemingen in overeenstemming met de realiteit gebracht, vermits alle goederen thans minstens 2,5 maal meer waard zijn dan vóór de oorlog.

Door het toepassen van de gewone coëfficiënt van amortisatie zou de industrieel op deze herschatte waarde bredere afschrijvingen hebben kunnen doen. B.v. een machine is waard in 1939: 100.000 fr. De jaarlijkse amortisatiecoëfficiënt is 10 %, dus 10.000 fr. Met de vooropgestelde her-

schatting wordt de waarde in Augustus 1939 met de maximumcoëfficiënt van 2,5 vermenigvuldigd en wij krijgen dus een waarde van 250.000 fr. De jaarlijkse amortisatiecoëfficiënt zou dus van 10.000 fr. op 25.000 fr. gebracht zijn. 2,5 is de maximumcoëfficiënt. Het kan ook minder zijn. Dit zal voor elke categorie van goederen bij Koninklijk Besluit bepaald worden. Dit zou reeds een belangrijke verbetering in de economie gebracht hebben. Maar het zou nochtans niet volstaan hebben.

Inderdaad moet herhaald worden dat, in het algemeen, de nijverheden gedurende de bezetting verwaarloosd hebben de nodige afschrijvingen te doen en dat de veroudering van de machines om reeds gezegde redenen, veel vlugger is geweest dan in vreedestijd, dit zijnde niet alleen toe te schrijven aan de vooruitgang van de wetenschap in de oorlog, maar ook dikwijls aan het intensief gebruik van machines in de bezettingsperiode, zonder onderhoudsmogelijkheden, bij gebrek aan vervangingsstukken, onderhoudsproducten, enz.

(Wordt vervolgd.)

Mr Paul SPEYER.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 17 Februari 1947.

Voorzitter : M. Wouters.
Raadsheer-Verslaggever : M. Simon.
Advocaat-Generaal : M. Colard.

I. GEBRUIK DER TALEN IN GERECHTSZAKEN. — WET VAN 15 JUNI 1935, ART. 8. — VERTALING VAN ADMINISTRATIEVE STUKKEN EN DOCUMENTEN. — II. STRAFVORDERING. — MILITAIRE RECHTSCOLLEGES. — PROCEDURE-REGELS VAN HET WETBOEK VAN STRAFVORDERING TOEPASSELIJK T. O. V. DE MILITAIRE RECHTSCOLLEGES, BIJ GEBREKE VAN AFWIJKENDE WETSBEPALINGEN. — EEDAFLEGGING KRACHTENS ARTT. 155, 189, 211 WETBOEK VAN STRAFVORDERING. — EEDAFLEGGING KRACHTENS ART. 317 WETBOEK VAN STRAFVORDERING. — GEEN REDEN VAN NIETIGHEID. — III MIDDELEN TOT VERBREKING. — VREEMD AAN DE BEVOEGDHEID. — NIET OPGEWORPEN VOOR HET MILITAIR GERECHTSHOF. — NIET ONTVANKELIJK.

I. Wanneer uit geen enkel stuk der rechtspleging blijkt, dat de verdachte het Militair Gerechtshof verzocht heeft om de vertaling van een bewijsstuk (uittreksel ener geboorteakte), is de nietigheid gedeckt door het arrest van veroordeling, uitgesproken op tegenspraak.

II. Naar tekst en geest van de wet van 10 Juni 1899, moeten, bij gebreke van afwijkende wetbepalingen, de regels van het Wetboek van Strafvordering, die de procedure betreffen voor de correctionele rechtbanken of de hoven van beroep, toegepast worden op de rechtspleging voor de militaire rechtscolleges. De door de militaire rechtscolleges gehoorde getuigen moeten derhalve de bij artt. 155, 189, 211 van

het Wetboek van Strafvordering voorgeschreven eed afleggen.

Wanneer de door een militair rechtscollege gehoorde getuigen de eed hebben afgelegd volgens de bewoordingen van art. 317 van het Wetboek van Strafvordering, is zulks evenwel geen reden van nietigheid; de eedformule door dit art. voorgeschreven aan de getuigen, die door het Hof van Assisen worden verhoord, bevat immers alle bewoordingen van de eed, voorgeschreven door de artt. 155, 189, 211 van het Wetboek van Strafvordering en is bovendien meer volledig en plechtig.

III. Is niet ontvankelijk het middel, dat vreemd aan de bevoegdheid, niet voor het Militair Gerechtshof werd opgeworpen.

Puissens Eugène t./ Vandergeynt Irène.

Gelet op het bestreden arrest gewezen op 12 December 1945 door het Militair Gerechtshof zetelende te Gent;

I. — Aangaande de beslissing over de publieke vordering :

Over het eerste middel tot verbreking : schending der Wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtelijke zaken doordat bij de bundel is gevoegd een uittreksel van aanleggers geboorteakte, afgeleverd door het Bestuur der Stad Ronse en opgesteld in de Franse taal :

Overwegende dat uit geen enkel stuk der rechtspleging blijkt dat aanlegger het Militair Gerechtshof heeft verzocht om een vertaling van voorbedeelde akte; dat de nietigheid gedeckt is door het arrest van veroordeling uitgesproken op tegenspraak;

Over het tweede middel tot verbreking : schen-

ding van artikelen 155, 189 en 211 van het Wetboek van Strafvordering, 87, 106, 73 van het Wetboek van rechtspleging voor het leger te lande doordat de getuigen de eed hebben afgelegd voorbehouden aan het Hof van Assisen;

Overwegende dat naar tekst en geest der wet van 10 Juni 1899, bij gebreke van afwijkende wetsbepalingen de regelen van het Wetboek van Strafvordering die de procedure betreffen vóór de Correctionele rechtbank of het Hof van Beroep dienen toegepast op de rechtspleging, vóór de militaire rechtscolleges en dat dienvolgens de door deze laatste gehoorde getuigen de bij de artikelen 155, 189, 211 van voormeld wetboek voorziene eed moeten afleggen;

Dat nochtans, wijl de eedformule voorgeschreven door voormelde artikelen en bovendien meer volledig en plechtig is het feit dat de door een militair rechtscollege gehoorde getuigen de eed hebben afgelegd in de bewoordingen voorgeschreven bij artikel 317 van het Wetboek van Strafvordering geen grond tot nietigheid is;

Dat het middel in rechte faalt;

Over het derde middel tot verbreking: hierop gestaafd dat het militair gerechtshof een betichting heeft weerhouden alhoewel deze noch door de getuigenissen noch door de stukken van de bundel be-
wezen is;

Overwegende dat het middel is gericht tegen ene soevereine beoordeling van de rechter over de grond;

Dat het middel derhalve niet ontvankelijk is;

Over het vierde middel tot verbreking: hierop gesteund dat het vonnis door hetwelk de kosteloze rechtspleging aan de burgerlijke partij werd toegestaan en het vonnis ten gronde gewezen de 4 September 1946, beslissingen welke door het bestreden arrest bevestigd werden, aanlegger's identiteit onjuist weergeven daar de veroordeling werd uitgesproken tegen Puissens Eugene, zoon van Edouard dan wanneer blijkens de geboorteakte van aanlegger deze de zoon is van Edmond-Pierre-Joseph Puissens;

Overwegende dat, naar de vermeldingen van het bestreden arrest, de vervolging is ingesteld tegen Puissens Eugene, Georges, Frederic, Auguste, geboren te Ronse de 27 April 1902, wonende te Ronse, Sint Corneliusstraat, 113, autogeleader, soldaat militiaan 1922, 13° linieregiment 120/9584, dat aldus het militair gerechtshof de nietigheid die, naar aanleggers beweren, de rechtspleging vóór de eerste rechter aantast niet heeft overgenomen en dat, bij gebreke van conclusies desaangaande, het Militair Gerechtshof aanlegger's identiteit niet nader moest bepalen dan het heeft gedaan;

Over het vijfde middel tot verbreking: onvoldoende aanduiding der plaats waar de sub littera D der betichting bedoelde feiten werden gepleegd;

Overwegende dat aanlegger beticht was van te Ronse of elders in België tussen 28 Januari 1943 en 4 September 1944 de sub littera D der telastlegging vermelde misdrijven te hebben gepleegd;

Dat bij gebreke van conclusies desaangaande het aangeklaagde arrest de plaats waar bedoelde misdrijven werden gepleegd niet nader moest bepalen;

Dat het middel niet kan aanvaard worden;

Over het zesde middel tot verbreking: niet goedkeuring van bijvoegingen en wijzigingen aangebracht in het vonnis van veroordeling gewezen door de Krijgsraad;

Overwegende dat het middel, vreemd aan de bevoegdheid, niet aangevoerd is geweest vóór het Militair Gerechtshof;

Dat het middel niet ontvankelijk is;

Over het zevende middel tot verbreking: schending van artikel 97 der Grondwet doordat er strijdigheid bestaat tussen de motieven en het beschikkend gedeelte van het arrest, strijdigheid die hieruit volgt dat na verklaard te hebben dat het niet bewezen was gebleven dat zoals de eerste rechter had geoordeeld, beklaagde uit winstbejag had gehandeld, het bestreden arrest de door de Krijgsraad opgelegde straffen bevestigt;

Overwegende dat de Krijgsraad, alhoewel hij verklaard had dat beklaagde het feit C, uit winstbejag had gepleegd, de bepalingen van artikel 123ter van het Strafwetboek (wet van 19 Juli 1934, B. Wet van 20 September 1945) niet heeft toegepast;

Dat dientengevolge het Militair Gerechtshof heeft kunnen enerzijds beslissen dat beklaagde niet gehandeld had uit winstbejag en anderzijds het vonnis bevestigen, zonder artikel 97 der Grondwet noch enige andere wetsbepaling te schenden;

Dat het middel niet opgaat;

Overwegende bovendien dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven pleegvormen werden nageleefd en dat de uitgesproken veroordelingen wettelijk zijn;

II. — *Aangaande de beslissing over de burgerlijke vordering*:

Overwegende dat geen bijzonder middel tot verbreking wordt voorgesteld en dat het Hof er geen ambtshalve opwerpt;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Verwijst aanlegger in de kosten.

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 3 Maart 1947.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. de Clippele.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

I. MILITAIRE STRAFVORDERING. — VERMELDING IN HET ARREST VAN HET NUMMER DER KAMER VAN HET MILITAIR GERECHTSHOF. — DOOR GEEN WETSBEPALING VOORGESCHREVEN. — II. MILITAIRE STRAFVORDERING. — VERVANGING VAN DE AUDITEUR-GENERAAL DOOR EEN ADVOCaat-GENERAAL. — III. MIDDEL TOT VERBREKING. — VREEMD AAN DE BEVOEGDHEID. — NIET OPGEWORPEN VOOR HET MILITAIR GERECHTSHOF. — NIET ONTVANKELIJK.

I. *De vermelding in het arrest van het nummer der kamer van het Militair Gerechtshof, waarvoor de verdachte verschijnt, is door geen wetsbepaling op straf van nietigheid voorgeschreven.*

II. *De vervanging van de auditeur-generaal door een advocaat-generaal bij het Militair Gerechtshof ten aanzien van een ambtelijke handeling is toegelaten krachtens art. 127 der wet van 15 Juni 1899 en art. 1 der besluitwet van 21 November 1944.*

III. *Zijn niet ontvankelijk de middelen, die vreemd aan de bevoegdheid, enkel verband houden met de rechtspleging voor de eerste rechter en voor het Militair Gerechtshof niet werden opgeworpen.*

Campion, Pieter.

Het Hof,

Gelet op het bestreden arrest op 11 Januari 1947 gewezen door het Militair Gerechtshof, zetelende te Brussel;

Over het eerste middel daaruit afgeleid dat, na de pleidooien, de H. Auditeur Generaal in de Raadkamer is geweest bij het Hof :

Overwegende dat het aangevoerd feit noch uit de vermeldingen van het bestreden arrest noch uit enig ander stuk der rechtspleging blijkt;

Dat het middel derhalve in feite niet opgaat;

Over het tweede middel hierop gesteund dat het arrest verzachtende omstandigheden aanneemt, desondanks de door de eerste rechter uitgesproken straf verzwakt en aldus een tegenstrijdigheid inhoudt;

Overwegende dat het arrest de aanlegger veroordeelt tot 20 jaar buitengewone hechtenis wegens een misdaad door de doodstraf gestraft (wetboek van strafrecht, art. 113);

Dat het arrest aldus geen tegenstrijdigheid inhoudt en overeenkomstig de wet gewezen is;

Over het derde middel daarop gegrond dat in het arrest drie regels doorgehaald zijn, zonder dat er melding van gemaakt wordt :

Overwegende dat het middel tegengesproken wordt door een duidelijke melding op het einde van het arrest;

Over het vierde middel, daaruit afgeleid dat het arrest niet vermeldt « voor de hoeveelste kamer de aanlegger is verschenen » :

Overwegende dat de vermelding, in het arrest, van het nummer der kamer van het Militair Gerechtshof, waarvoor de betichte verschijnt, door geen wetsbepaling op straf van nietigheid is voorgeschreven;

Over het vijfde middel hierop gesteund dat de Auditeur Generaal ter terechtzitting door een Advocaat Generaal werd vervangen;

Overwegende, dat de vervanging van de Auditeur-Generaal door een Advocaat Generaal bij het Militair Gerechtshof, wat aangaat een akte van zijn bediening, toegelaten is door artikel 127 der wet van 15 Juni 1899 en door artikel 1 van de Besluit-Wet d.d. 21 November 1944;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

Over het zesde middel, gesteund op de conclusie van het Openbaar Ministerie voor de Krijgsraad en over het zevende middel betreffende de verdediging van de aanlegger vóór de Krijgsraad;

Overwegende dat die middelen enkel verband houden met de rechtspleging vóór de eerste rechter en dat ze vóór het Militair Gerechtshof niet

werden opgeworpen; dat ze aan de bevoegdheid vreemd zijn;

Overwegende derhalve dat die middelen niet ontvankelijk zijn (wet van 29 April 1806, art. 2);

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de uitgesproken veroordelingen overeenkomstig de wet zijn;

Om die redenen.

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanlegger tot de kosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4de Kamer. — 30 April 1947.

Voorzitter : M. Van Winckel.

Raadsheren : M.M. Fiers en Van Hoy.

Substituut Procureur-Generaal : M. Bohyn.

STRAFVORDERING. — GEWIJSDE. — HERHAALD VERZET TEGEN EEN ARREST BIJ VERSTEEK GEWEZEN. — ART. 208 WETBOEK VAN STRAFVORDERING.

Het herhaald verzet tegen een arrest bij verstek gewezen is niet ontvankelijk, daar het indruist tegen het principe van het gewijsde. Krachtens art. 208 van het Wetboek van Strafvordering wordt immers het verzet tegen een arrest bij verstek, als niet bestaande beschouwd, wanneer de opposant niet verschijnt, en verkrijgt daardoor het eerste bij verstek uitgesproken arrest het karakter ener eindbeslissing.

O. M. t / De Muynck.

Verdacht van te Gent in Mei 1943 :

Als dader of mededader om de misdaad of het wanbedrijf te hebben uitgevoerd of aan de uitvoering ervan rechtstreeks te hebben medegewerkt of door welke daad ook tot de uitvoering zodanige hulp te hebben verleend dat zonder zijn bijstand de misdaad of het wanbedrijf niet kon gepleegd worden;

A. — met behulp van inklimming, braak of valse sleutels, ten nadele van Daes Julien en medegerechtigden verscheidene stukken meubilair bedrieglijk te hebben weggenomen;

Minstens B — ten nadele van Daes Julien en medegerechtigden, verscheidene stukken meubilair te hebben weggenomen;

C. — minstens ten nadele van Daes Julien en medegerechtigden, verscheidene stukken meubilair die hem op voorwaarde van ze terug te geven of tot een bepaald gebruik of een bepaalde besteding werden overhandigd, bedrieglijk te hebben hetzij verduisterd, hetzij verspild;

D. — als beslagene of in diens belang verscheidene stukken meubilair tegen hem in beslag genomen bedrieglijk in diens belang te hebben vernield of weggemaakt;

E. — ten nadele van Daes Julien en medegerechtigden een naaimachine met dynamo, een electrisch vuurtje en een strandzetel te hebben weggenomen met behulp van inklimming, braak of valse sleutels;

F. — minstens : de voorwerpen sub E vermeld

ten nadele van Daes Julien en medegerechtigden, bedrieglijk te hebben weggenomen;

G. — allerminst : de voorwerpen sub E vermeld ten nadele van Daes Julien en medegerechtigden, die hem op voorwaarde van ze terug te geven of tot een bepaald gebruik of een bepaalde besteding werden overhandigd, bedrieglijk te hebben verduisterd, hetzij verspild;

Schuldig verklaard aan de feiten D en G, doch enkel voor wat betreft de naaimachine met dynamo, deze feiten uit een zelfde daad voortkomende, werd beklaagde bij verstek wegens deze feiten samen-gevoegd, verwezen in een gevangenisstraf van twee maand en in een geldboete van 50,— fr. met 60 decimen, 350,— fr. of vijftien dagen en in 1/3 der kosten, begroot in het geheel op 261,— fr. Hij werd ontslagen van de strafvervolgning voor het overige hem ten laste gelegd; de teruggave van de naaimachine met dynamo aan de rechtmatige eigenaars werd bevolen;

Bij vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Gent, correctionele kamer, met drie rechters, d.d. 28 April 1944, waarvan het Openbaar Ministerie beroep heeft ingesteld d.d. 2 Mei 1944;

Bij arrest van het Hof van Beroep te Gent, d.d. 12 Maart 1947 bij verstek verleend, werd het beroepen vonnis bevestigd, met deze wijziging, dat hij met eenparige stemmen verwezen werd in een gevangenisstraf van zeven maanden en in een geldboete van 50,— fr. met 60 decimen, 350,— fr. of vijftien dagen en in de 1/2 der kosten van beroep, begroot in het geheel op 208,— fr. Zijn onmiddellijke aanhouding werd bevolen;

Tegen dit arrest heeft beklaagde verzet gedaan, bij exploit van deurwaarder De Vreese te Gent, d.d. 16 April 1947, tevens dagvaardende :

Dellaert Cyriel, handelaar, wonende te Gent, Bagattenstraat, 44, burgerlijke partij;

Gehoord de heer Voorzitter Van Winckel in zijn verslag gedaan ter openbare terechtzitting;

Gehoord beklaagde in zijn middelen van verdediging door hem zelf voorgedragen;

Gehoord in zijn vordering de heer Bohyn, Substituut Procureur-Generaal;

dit alles in het Nederlands;

Ten aanzien der burgerlijke partij :

Overwegende, dat Dellaert Cyriel zich enkel burgerlijke partij gesteld heeft tegen twee medebeklaagden van opposant; dat op burgerlijk gebied door het bestreden arrest generlei beslissing getroffen werd tegenover opposant; dat het verzet aan de burgerlijke partij betekend dus zonder voorwerp is;

Ten aanzien van het Openbaar Ministerie :

Overwegende, dat De Muynck, bij exploit van deurwaarder De Tremere, d.d. 13 Maart 1947, reeds een eerste maal in verzet gekomen is tegen het arrest bij verstek door deze kamer te zijne laste uitgesproken de 12 Maart 1947;

Overwegende, dat bij opposants nalatigheid om te verschijnen, dit verzet door arrest van 17 Maart 1947 als niet bestaande verklaard werd;

Overwegende, dat die uitspraak enkel door een voorziening in verbreking kan bestreden worden (artikel 208 Wetboek van Strafvordering), dat die

afwijzing van het verzet tevens het verval van dit rechtsmiddel medebrengt;

Dat door die afwijzing van het verzet immers het arrest op 12 Maart 1947, bij verstek gewezen, het karakter ener eindbeslissing verkregen heeft;

Overwegende, dat hieruit volgt dat het herhaald verzet, ten verzoeken van beklaagde betekend bij exploit van deurwaarder De Vreese, op 16 April 1947, zonder schending van het principe van het gewijsde niet meer kan ontvangen worden;

Om die redenen :

Gelet op de volgende wetsbepalingen door de heer Voorzitter van deze kamer, op deze terechtzitting aangeduid, artikelen 194 en 208 Wetboek van Strafvordering en artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Het Hof,

rechtdoende op tegenspraak tegenover opposant De Muynck, bij verstek tegenover de gedaagde Dellaert;

Verklaart het verzet niet ontvankelijk;

Verwijst opposant De Muynck in de kosten van het verzet, begroot op 63,— fr.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2de Kamer. — 16 April 1947.

Voorzitter : M. Desolre.

Rechters : M.M. Carsau en Vincentelli.

O. M. : M. Van der Plancken.

Pleiter : Mr E. Mertens.

PROCEDURE. — ART. 161 W.B.R. — MIDDELEN VAN VERZET IN HET EXPLOOT VAN VERZET. — GEEN VEREISTE INDIEN DE MIDDELEN VAN VERZET DOOR BRIEFWISSELING AAN DE TEGENPARTIJ BEKEND ZIJN.

Krachtens art. 161 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering moet de dagvaarding van de opposant summierlijk de middelen bevatten, waarom hij in verzet komt. Wanneer evenwel de middelen van verzet door briefwisseling aan de tegenpartij bekend zijn, behoeft het exploit van verzet die middelen niet meer te bevatten.

Neutius t / De Wit.

Gezien het exploit van verzet d.d. 6 December 1946, betekend door huidige aanlegster op verzet aan huidige verweerder op verzet;

Gezien de wet van 15 Juni.....

Gezien het vonnis dezer Rechtbank d.d. 16 September 1946, waartegen verzet, de echtscheiding toestaat tussen partijen lastens huidige aanlegster op verzet, en de hoede van het uit de echt van partijen gesproten kind Emma toevertrouwde aan huidige verweerder op verzet;

Aangezien verweerder op verzet doet gelden dat gezegd verzet niet ontvankelijk is, daar het niet voldoet aan de voorschriften van artikel 161 van het W.B.R., dat de vermelding vereist in het exploit van verzet, van de middelen van verzet;

Aangezien het exploit van verzet niet aan deze vormvereisten voldoet;

Aangezien echter aanlegster op verzet opmerkt

dat de middelen van haar verzet voldoende door de tegenpartij gekend waren, vooraleer het verzet werd aangetekend;

Dat zij namelijk in verscheidene brieven d.d. 12 Oktober 1946, 20 November 1946 en 5 December 1946 haar middelen heeft doen kennen, wat niet door verweerder op verzet wordt tegengesproken;

Aangezien derhalve volgens een heersende rechtsleer en rechtspraak mag aangenomen worden dat het verzet wel voldoet aan de voorwaarden van artikel 161 van het W.B.R. en het dus ontvankelijk is naar de vorm;

Aangezien, voor wat de grond betreft, door het ambt van de heer Procureur des Konings een onderzoek werd ingesteld en hij besluit dat het kind het best toevertrouwd worde aan de ouders van aanlegster op verzet, waar het ten andere in feite wordt opgevoed;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpend;

Rechtdoende bij tegenspraak;

Verklaart de rechtspleging regelmatig, en ten gronde beslissend;

Gehoord het eensluidend advies van de heer Van der Plancken, Substituut van de Procureur des Konings, gegeven ter openbare zitting;

Rechtdoende op de eis van aanlegster;

Verklaart het verzet ontvankelijk, en hierin rechtdoende;

Bekrachtigt het vonnis waartegen verzet om de daarin aangehaalde redenen, in zoverre het de echtscheiding toestaat tussen de partijen ten laste van huidige aanlegster op verzet;

Zegt voor recht dat de hoede van het uit de echt gesproten kind Emma aan de ouders van aanlegster op verzet zal toevertrouwd worden;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

NOOT: De overweging van de Rechtbank, dat de door haar aanvaarde onlossing gesteund is op een «heersende rechtsleer en rechtspraak», kan betwijfeld worden. Men vergelijke: Rép. prat. du droit belge, Ve Procédure civile, nrs 193 e.v.; Braas: Précis de Procédure Civile, II, nr 1175, en de noten bij Zwendelaar, Formulaire Annoté de Procédure Civile, I, 397 e.v.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1ste Kamer. — 26 Maart 1947.

Voorzitter: M. Steyaert.

Rechters: M.M. Louveaux en Serck.

VERDELING. — VEILING VAN ONVERDEELDE GOEDEREN. — TOEWIJZING VAN GOEDEREN AAN MEDE-ERFGENAMEN. — BETALING VAN DE KOOPPRIJS. — ART. 883 B.W. NIET VAN OPENBARE ORDE.

Wanneer bij veiling van onverdeelde goederen aan mede-erfgenamen goederen worden toegewezen, zijn deze mede-erfgenamen tot betaling van de koopprijs verplicht indien zulks in het kohier van lasten, bedingen en voorwaarden van de verkoop werd bepaald. Art. 883 B.W. is immers niet van openbare orde.

Bourdon en cs. t / Bourdon en cs.

Gehoord de partijen in hun middelen en besluiten;
Gezien de stukken;

Overwegende, dat de eis strekt tot het doen verbieden aan de eerste twee gedaagden de door hen ingestelde procedure van herveiling bij rouwverkoop verder door te drijven;

Overwegende, dat derde en vierde gedaagden geen pleitbezorger hebben gesteld;

Overwegende, dat de bewuste procedure betrekking heeft op zeven loten onroerende goederen, welke de verweerders aangekocht hebben bij procesverbaal van toewijzing d.d. 22 Augustus 1946, van het ambt van notarissen Heyse en Cruyt te Gent;

Overwegende, dat, naar luid van artikelen 10 en 16 van het lastenboek van de verkoping, ieder koper, al was hij mede-erfgenaam-verkoper, er toe gehouden is zijn koopsom te betalen, indien hij daartoe aangezocht wordt;

Overwegende, dat uit deze stellige bewoording blijkt dat de eisers, ingevolge het door hen aangenomen lastenboek, ook in gebreke zijn de koopsom van de door hen aangekochte goederen te betalen, sedert de datum van de hun betekende sommatie, dit is drie en twintig October voor de eerste eiseres en 24 October 1946 voor de tweede eiseres; dat immers de bepalingen van artikel 883 B.W.B. de openbare orde niet raken en de eisers er zich ten onrechte op beroepen, vermits zij door het aanvaarden van het lastenboek er uitdrukkelijk van afgeven zijn;

Overwegende, dat de eisers niet gerechtigd zijn het mandaat te ontkennen van de pleitbezorger, die verklaard heeft conclusies te nemen voor de tweede verweerder;

Overwegende, dat de eisers zich dus ten onrechte verzetten tegen de herveiling bij rouwverkoop, die de eerste twee verweerders nastreven overeenkomstig artikel 12 van het lastenboek der verkoping;

Op die gronden :

De Rechtbank,

Alle andere conclusies van de hand wijzende;

Gelet op artikelen 2, 37 en 41 van de wet van 15 Juni 1935;

Recht doende op tegenspraak ten aanzien van de eerste twee gedaagden en bij verstek ten aanzien van de andere;

Wijst de eis af als ongegrond en veroordeelt de eisers tot de kosten van het geding;

Verklaart het onderhavig vonnis tegenstelbaar en gemeen aan de derde en vierde gedaagde;

Verklaart het verder uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande elk verhaal en zonder borgstelling;

Geeft akte aan partijen dat zij het geding schatten op meer dan 12.500 fr. ten opzichte van ieder gedaagde en in elk der bestanddelen.

NOOT: De mede-erfgenamen-kopers beweerden, dat zij in de eigenlijke zin van het woord geen kopers waren, en krachtens art. 883 B.W. slechts gehouden waren, om bij de vereffening van de verdeling het eventueel verschil te betalen.

In principe is deze zienswijze juist, zoals het vonnis opmerkt. De regels van de verdeling behoren echter niet tot de openbare orde en partijen kunnen er bijgevolg van afwijken: zij hebben ongetwijfeld het recht in het kohier van lasten, bedingen en voorwaarden van de verkoop, te bepalen, dat de koopprijs van de onroerende goederen, die aan een der mede-erfgenamen worden toegewezen, onmiddellijk moet worden betaald. Zij kunnen eveneens in het lastenkohier bepalen, dat zij afstand doen van het recht

om schuldvergelijking in te roepen en dat bij niet-naleving van een der bedingen de hervelling wegens verzuim van de eerste koper zal vervolgd worden.

Het lastenkohier bevatte volgende clausules: « geen koper of verkoper zal om welke reden ook, zijn betaling, indien zij gevraagd wordt, mogen uitstellen of een compensatie mogen inroepen; geen koper of verkoper, al ware hij mede-erfgenaam-verkoper, zal om welke reden ook, zijn betaling mogen uitstellen of een compensatie mogen inroepen. Al de bepalingen in dit lastenkohier vervat, moeten stipt nageleefd worden en mogen nooit aangezien worden als zijnde enkel formules of stipulaties van stijl.

Bij gebrek aan betaling van koopsom en aankleven, alsook van te voldoen aan de ganse inhoud der bepalingen, zullen de verkopers het recht hebben het goed te doen verkopen bij rouwkoop... »

A. Rodenbach, avoué.

KRIJGSRAAD TE ANTWERPEN

11de Nederlandse Kamer. — 29 April 1947.

Voorzitter : M. Wildiers.

Rechters : M.M. De Vos en Bacquaert.

Substituut-Krijgsauditeur : M. Hernould.

Pleiter : Mr E. Ceulemans.

GEWIJSDE IN STRAFZAKEN. — VEREENVOUDIGDE PROCEDURE VOORZIEN DOOR DE BESLUITWET VAN 10 NOVEMBER 1945. — VERVOLGING VOOR FEITEN, DIE VOOR DE TUSSENKOMEN TRANSACTIE, TER KENNIS WAREN VAN HET OPENBAAR MINISTERIE. — ONBEVOEGDHEID VAN DE KRIJGSRAAD.

Een transactie, gesloten op grond van de vereenvoudigde procedure, voorzien door de Besluitwet van 10 November 1945, draagt over het geheel van de schuldige activiteit van de verdachte, voor zover deze activiteit, blijkens het dossier, aan het Openbaar Ministerie bekend was, op het ogenblik dat de op te leggen sancties werden voorgesteld.

Een dergelijke transactie dekt derhalve ook de feiten die niet expliciet vermeld werden in de bewoordingen van het voorstel, maar die toch ab initio tegen de verdachte aangevoerd werden.

De Krijgsraad is onbevoegd om over een dagvaarding wegens feiten, die vóór de transactie ter kennis waren van het Openbaar Ministerie, te oordelen.

Krijgsauditeur t / Van Bauwel en cs.

Beticht van :

1) Buiten het grondgebied van het Koninkrijk, en nl. in Duitsland, tussen Augustus 1944 en Mei 1945, militair zijnde, zich schuldig gemaakt te hebben aan verraad om, Belg zijnde, de wapens opgenomen te hebben tegen België of zijn bondgenoten of tegen gelijk welke Staat, die zelfs afgezien van enig bondgenootschap, oorlog voert tegen een Staat met dewelke België in oorlog was, of wetens voor de vijand taken van strijd, vervoer, werk of toezicht te hebben vervuld die normaal door de vijandelijke legers of hun diensten dienden vervuld en nl. als lid van de SS Langemarch;

2) Buiten het grondgebied van het Koninkrijk, en nl. in Duitsland, in Juni 1944, wetens en willens door de afgifte van een werkelijk of denkbeeldig feit een persoon blootgesteld te hebben aan opzoekingen, vervolgingen of gestrengheden van de vijand, te weten van H. Juliaan, geboren te Gent, de 12 Januari 1924, er wonende Brugse Steenweg 1, met de om-

standigheid dat de aangifte een vrijheidsberoving van meer dan één maand voor gevolg heeft gehad, zonder tussenkomst van een nieuwe aangifte;

Aangezien de betichting, beteugeld door artikel 121bis S.W.B., in hoofde van geen enkele der betichten bewezen is;

Overwegende, dat hoofdens betichte sub 2) de betichting Waffen SS te zijn geweest, reeds door de Heer Krijgsauditeur van Mechelen werd behandeld en dat deze laatste aan betichte sub 2) op grond van deze en andere ten laste gelegde feiten een transactie voorstelde, welke aangenomen werd;

Dat weliswaar de betichting Waffen SS niet weerhouden werd, doch dat de transactie droeg over het geheel van de activiteit van de betichte, waartussen de betichting Waffen SS ab initio werd voorzien;

Dat de Krijgsraad de voorgestelde straf aanvaardde op grond van de politieke en militaire bedrijvigheid, zodat ook voor wat de betichting voorzien door de artikelen 113 en 117 S.W.B. de transactie toepasselijk is;

Om deze beweegredenen :

Gezien de ter zake toepasselijke artikelen;

De Krijgsraad, recht doende op tegenspraak, voegt de zaken samen, spreekt Van Bauwel Ernest vrij van de betichting beteugeld door artikel 121 S.W.B. en verklaart zich onbevoegd betreffende de betichting, beteugeld door de artikelen 113 en 117 S.W.B.;

Stelt hem buiten zake zonder kosten;

Belast, enz.

NOOT. — De rechtsvraag, welke in hogerbedoelde zaak aan de Krijgsraad voorgelegd werd, kan als volgt samengevat worden :

In hoeverre heeft een transactie kracht van gewijsde, ten aanzien van de verdenkingen, welke van het begin af bestonden, maar die niet erkend werden, en derhalve ook niet « in terminus » in de transactie vermeld werden?

De verdediging heeft volgende thesis ontwikkeld, welke door het vonnis bijgetreden wordt :

Een krijgsauditeur oefent tegelijk de bevoegdheid uit, die in de gewone strafrechtspleging toekomen aan het Openbaar Ministerie, de Onderzoeksrechter en de Raadkamer.

Wanneer een onderzoek beëindigd wordt, moet de krijgsauditeur kiezen of hij de zaak, in haar geheel, vóór de Krijgsraad zal verzenden, dan wel of hij ze, in haar geheel, transactioneel kan beslechten. Opdat een transactie mogelijk weze moet de verdachte bekentenissen hebben afgelegd, echter niet noodzakelijk over AL de verdenkingen, die op hem wegen.

Stelt de auditeur een transactie voor en wordt deze aanvaard en bekrachtigd, dan betekent zulks dat hij, minstens impliciet, een beschikking van buitenvervolginstelling neemt voor de niet-erkende en andere onvoldoende bewezen elementen van het dossier.

Een dergelijke beschikking heeft kracht van gewijsde krachtens artikel 246 Wetboek van Strafvordering, zolang er geen nieuwe bezwaren bijkomen. Een eenvoudige verklaring door een medeverdachte, niet onder eed, afgelegd, volstaat niet als nieuw bezwaar, in de zin van artikel 247 Wetboek van Strafvordering.

Vgl. vonnis van de Krijgsraad te Leuven, 18 Februari 1947, R. W. 1947, 1081.

VREDEGERECHT TE BRECHT

20 Maart 1947.

Vrederechter : M. R. Van Ostayen.

GEMEENTE. — BEZOLDIGING TOEGEKEND AAN EEN ONREGELMATIG AANGESTELD BEDIENDE. — ACTIE IN TERUGBETALING GERICHT TEGEN DE ORGANEN SUBS. PERSONEN, DIE DE ONREGELMATIGE AANSTELLING HEBBEN VERRICHT.

Een gemeentebestuur dat een bezoldiging heeft toegekend aan een onregelmatig aangestelde bediende, kan later geen actie in terugbetaling instellen tegen de organen subs. personen, die de onregelmatige aanstelling hebben verricht.

Gemeente St Lenaarts t / Wuyts en cs.

Aangezien de vraag strekt om verweerders te horen veroordelen, ieder der verweerders, aan aangelegster terug te betalen, een derde der som van 3.146 frank, zijnde het bedrag ener vergoeding uitbetaald aan de heer Kerstens voor een onregelmatige indienstneming der gemeente, waarvoor aangelegster verweerders, toenmalige gemeentebestuurders, verantwoordelijk stelt; verweerders te horen veroordelen tot de gerechtelijke interesten en de kosten des gedings, met verklaring dat dit vonnis, uitvoerbaar zal zijn, bij voorbaat, niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling;

.....
Gehoord aangelegster, eerste en tweede verweerders, in hun middelen en beweringen;

Gezien derde verweerder, alhoewel behoorlijk gedagvaard niet verschijnt noch iemand voor hem;

Aangezien de gemeenteraad van St. Lenaarts op 4 Juli 1945 besloot een wedde toe te kennen aan een tijdelijk bediende, vanaf 15 Juli tot 15 October 1941, aangesteld door verweerders, destijds dienstdoende burgemeester en schepenen der gemeente;

Dat naar aangelegster beweert deze aanstelling wederrechtelijk geschiedde; dat dienvolgens aangelegster de som van 3.640 frank aan deze bediende toegekend bij beslissing van voormelde gemeenteraad van 4 Juli 1945, op verweerders wil verhalen;

Aangezien, indien wordt aangenomen dat verweerders hun mandaat te buiten gingen bij het aanstellen van de betrokken bediende, zij zich hem tegenover, mogelijk, persoonlijk hebben verplicht; dat het in geen geval de gemeente St. Lenaarts beviel zich in de plaats te stellen van verweerders en bij gemeentelijke verordening de sommen te bepalen welke aan deze bediende zouden toekomen; dat het desgevallend aan deze behoorde persoonlijk tegenover zijn lastgevers te handelen; dat de gemeente St. Lenaarts ook niet kan voorwenden, wanneer zij tot betaling ener vergoeding overging, te hebben gehandeld voor nuttig beheer of volgens enige lastgeving;

Om deze redenen :

Wij, René Van Ostaeyen, Vrederechter van het Kanton Brecht, tegensprekelijk beslissende voor eerste en tweede verweerders, bij verstek voor derde verweerder, wijzen aangelegster af van haar eis, leggen alle kosten te hare laste.

NOOT: De bediende in kwestie bezat geen aanstellingsakte vanwege het tijdens de bezetting fungerend schepencollege. Hij leverde nochtans gedurende drie maanden prestaties aan het gemeentebestuur. Zijn aanstelling was onregelmatig in die zin, dat het college hiertoe niet bevoegd was, noch a fortiori de burgemeester of de schepenen die in casu ten individuele titel handelden.

Indien de prestaties van de bediende niettemin een schuld zouden hebben doen ontstaan dan is het de gemeente, als rechtspersoon, die tot betaling dezer schuld gehouden is. De diensten werden geleverd ten overstaan van de gemeente en niet ten overstaan van de leden van het schepencollege persoonlijk. Hieruit volgt de onmogelijkheid om de schuld te verhalen op de personen die op een bepaald ogenblik, in casu in 1941, de organen van deze rechtspersoon zijn geweest. De enige rechtsgrond daartoe zou alleen kunnen zijn een door een mandataris begane fout of nalatigheid. Hieraan kan geen sprake zijn vermits in dat geval de verbintenis zou ontstaan zijn niet door een daad of onthouding vanwege het orgaan van de overheid, maar wel door de prestatie op zich zelf van de bediende.

Van lastgeving of zaakwaarneming kan — zoals het vonnis terecht zegt — eveneens geen sprake zijn. Het een en het andere veronderstelt een andere schuldenaar dan de gemeente.

Indien evenwel in hoofde van de gemeente geen schuld zou hebben bestaan dan ware zij gerechtigd geweest aan de bediende terugbetaling te vorderen van het verstrekte bedrag, op voorwaarde te bewijzen, dat er dwaling in rechte of in feite aanwezig was. (Cfr. Kluyskens, Verbintenissenrecht, derde druk, blz. 433).

Meer nog: de betaling aan een bediende door de gemeente sluit de ontvankelijkheid ener rechtsvordering van de gemeente tegen de door haar vermeende schuldenaar niet uit. Het staat vast dat een betaling gedaan door een derde die geen belang bij de betaling heeft, weliswaar geen subrogatie in de rechten van de schuldeiser voor gevolg heeft, maar toch een persoonlijke en nieuwe verbintenis doet ontstaan van de schuldenaar tegenover de betalende derde (cfr. De Page, Traité élémentaire de droit civil belge, deel II, blz. 382). In dit geval echter heeft de gemeente zelf het bedrag der schuld vastgesteld.

In verband met deze beschouwingen kan de vraag worden gesteld of een persoon die geen regelmatige aanstelling bezit, maar prestaties geleverd heeft voor een openbaar bestuur in rechte aanspraak kan maken op bezoldiging. Het antwoord is ongetwijfeld bevestigend. De actie zal gesteund zijn op de verrijking zonder oorzaak.

Vanzelfsprekend zullen uit dit feitelijk dienstverband echter geen andere rechten kunnen voortspuiten.

Rob. Picavet.

OVERZICHT DER NEDERLANDSE RECHTSPRAAK

HOGE RAAD

19 December 1946

TERUGVORDERING VAN GELDEN, WAARVAN DE BETALING ONVERSCHULDIGD WAS ALS GESCHIED KRACHTENS EEN WEGENS ONGEORLOOFDE OORZAAK NIETIGE OVEREENKOMST.

HET MIDDEL: STELENDE DAT DE ARTIKEL-EN 1395 TOT EN MET 1400 B.W. UITSLUITEND HANDELEN OVER DE VERBINTENISSEN UIT DE WET, VOORTVLOEIENDE UIT DOOR MENSEN VERRICHTTE RECHTMATIGE DADEN, VINDT NOCH IN ARTIKEL 1388 B.W., NOCH IN DE GESCHIEDENIS VAN DE TOTSTANDKOMING VAN HET B.W. STEUN.

Een te 's-Gravenhage wonende slager had van midden 1942 tot omstreeks 1944 aan een insgelijks in de Residentiestad gevestigde banketbakker, zonder bon vlees geleverd, waartegenover laatstgenoemde aan de slager zonder bon gebak had geleverd en daarenboven een bedrag van in totaal fl. 2500 had bijbetaald. De banketbakker vorderde van de slager dit bedrag terug als onverschuldigd betaald, immers krachtens een overeenkomst, die nietig was, omdat zij betrof verkoop van gebak en vlees zonder afgifte van de bij de wet vereiste distributiebescheiden.

De Haagse Rechtbank wees de vordering van de banketbakker toe en haar vonnis werd in hoger beroep door het Hof bevestigd.

De slager ging tegen het arrest van het Hof in cassatie en betoogde, dat het Hof ten onrechte had beslist, dat de onverschuldigd ontvangen geldsoverdrachten tot een totaal bedrag van fl. 2500, verbintenissen uit de wet krachtens de artikelen 1395 en 1396 (artikelen 1235 en 1376 C.C.) deden ontstaan.

Immers, uit artikel 1389 B.W., luidend: «De verbintenissen welke uit kracht der wet geboren worden tengevolge van 's menschen toedoen, vloeien voort uit een regtmatische, of uit eene onregtmatische daad» (te vergelijken met het laatste lid van artikel 1370 C.C.), en uit de geschiedenis van de totstandkoming van ons Burgerlijk Wetboek — aldus de eiser in cassatie — blijkt ten duidelijkste, dat de artikelen 1395 tot en met 1400 B.W. (artikelen 1235 en 1376 tot en met 1381 C.C.), uitsluitend handelen over de verbintenissen uit de wet, voortvloeiende uit door mensen verrichte **rechtmatige** daden. Die wettelijke bepalingen hebben dus niet ten doel het vestigen van verbintenissen tot teruggave van gelden, welker «betalingen» onrechtmatige daden opleveren, immers uitvoeringshandelingen zijn van distributie- en prijzenmisdriven.

De Hoge Raad verwierp echter het middel op grond, dat aan de bepaling van artikel 1389 B.W., die van leerstellige aard is, geen stellig-rechtelijk betekenis toekomt, hetgeen te meer klemmt, nu uit de geschiedenis van de totstandkoming van de derde titel van het derde boek valt af te leiden, dat ook de wetgever aan de in artikel 1389 B.W. gegeven groepering van de verbintenissen, welke uit kracht der wet geboren worden tengevolge van 's mensen toedoen, geen het geldende recht bepalende betekenis heeft gehecht.

(N. J. 1947, nr 139, met conclusies van advocaat-generaal Rombach en noot van E. M. Meyers.)

NOOT: De Hoge Raad is van oordeel, dat de regel *nemo auditur turpitudinem suam allegans* niet geldt in het heden-daagse recht. (O.a.H.R., 4 Mei 1923, W. II. 113, N.J. 1923, 920 en H.R., 10 Maart 1933, W. 12.590, N.J. 1933, 804). De eiser in cassatie in het hierboven samengevatte arrest heeft een poging gedaan om door een andere argumentatie tot hetzelfde resultaat te komen, als door toepassing van voormelde, door de Hoge Raad verworpen, rechtsregel. Hij reedeneerde aldus: de bepalingen omtrent de vordering wegens onverschuldigde betaling komen in het Burgerlijk Wetboek voor onder die, betreffende verbintenissen uit rechtmatige daden. Deze vordering kan dus niet haar grond vinden in een daad die, zoals in het besproken geval, onrechtmatig is als zijnde in strijd met de wet. Deze scherpzinnige redenering heeft de Hoge Raad echter niet kunnen overtuigen.

Het is niet duidelijk, waarom de eiser in cassatie niet een tegenvordering heeft ingesteld tot teruggave van de waarde van het door hem geleverde vlees. De Hoge Raad heeft immers uitgemaakt, dat de partij tegen wie een vordering is ingesteld tot terugbetaling van hetgeen jegens haar krachtens een overeenkomst met ongeoorloofde oorzaak werd gepresteerd, harerzijds hetgeen zij van haar kant gepresteerd heeft kan terugvorderen van de tegenpartij of in vergelijking brengen met de vordering van laatstgenoemde. (H.R., 7 November 1935, N.J., 1936, nr 239: «Wanneer, ter uitvoering van een absoluut nietige overeenkomst een betaling heeft plaats gehad, kan dit betaalde ingevolge art. 1395 worden teruggevorderd. Wanneer in zulk een geval ieder der partijen heeft gepresteerd, kan het door een partij onverschuldigd gepresteerd, waarvan een teruggeven niet mogelijk is, naar de waarde dier prestatie in rekening worden gebracht tegen de vordering tot terugbetaling van de andere partij».)

De Belgische rechtspraak verklaart daarentegen de vordering tot teruggave van het onverschuldigd betaalde niet ontvankelijk, zo dikwijls de eiser bij het aangaan der overeenkomst met de ongeoorloofde daarvan bekend was en a fortiori in het in de praktijk het meest voorkomend geval, dat beide partijen die ongeoorloofde kenden. (Verbreking, 4 Juni 1903, Pas. I, 226, met conclusie van advocaat-generaal Terlinden; Rép. Prat. du droit belge, v° Action, nrs 29-35; De Page, I, nr 94). «Ce serait violer l'article 1131 C.C. — aldus het arrest van 1903 — que de donner audience à une partie qui, pour revenir sur l'exécution qu'elle a volontairement donnée à une convention ayant une cause illicite et immorale — en l'espèce l'exploitation de jeux de hasard — appelle le secours de la justice en invoquant elle-même l'oubli qu'elle s'est permis de la morale et de la loi.»

Zulke zin klinkt heel mooi maar de nuchtere vraag is echter: welke opvatting, die van het Hof van Verbreking of die van de Hoge Raad, het rechtsgevoel het meest bevredigt?

Wij denken o.a. aan de door de Belgische rechtbanken gegeven vonnissen, waarbij werd uitgemaakt, dat hij, die meubelen verkocht heeft, wetende, dat deze moesten dienen tot stoffering van een huis van ontucht, geen vordering heeft tot betaling van de koopprijs noch tot teruggave van de onbetaald gebleven meubelen. (Rechtbank Luik, 29 Januari 1914, Jur. Liège, 128; Rechtbank Leuven, 30 October 1917, Pas. 1918, III, 24). Het resultaat van deze rechtspraak is, dat voor de bordeelhouder de nietige overeenkomst veel voordeliger gevolgen heeft dan een geldig koopcontract voor een eerlijk koper. Is het aanvaarden van een dergelijke oplossing soms niet — om de woorden van het arrest van 4 Juni 1903 te gebruiken — «violier l'article 1131 C.C.»?

De Hoge Raad zou weliswaar insgelijks de vordering van de verkoper, strekkende tot betaling van de koopprijs, afwijzen, doch de koper veroordelen om aan de verkoper de meubelen terug te geven en een bedrag te betalen voor het genot, dat hij tot op de dag der teruggave van de meubelen gehad heeft. Op deze wijze ontleent geen van partijen enig voordeel aan de nietige overeenkomst: de verkoper krijgt de koopprijs niet en derft dus de verwachte winst; de koper moet het gekochte teruggeven en de waarde van het genot vergoeden. Ofschoon Meyers deze oplossing weinig bevredigend noemt, is zij niettemin veel billijker dan die van de Belgische rechtspraak en meer in overeenstemming met de strekking van art. 1131 C.C. (1371 B.W.). Geen van beide partijen geniet voordeel of lijdt nadeel ingevolge de nietige overeenkomst: deze heeft «geen gevolg».

In zijn werk: Het Burgerlijk Recht in België en in Nederland van 1800 tot 1940 (p. 471, noot 4) vestigt Van Dievoet er de aandacht op, dat Laurent (Traité dr. civ., XVI, nr 164, p. 220) een oplossing in de zin van de Nederlandse rechtspraak voorstaat.

WETGEVING

WET van 7 Mei 1947 houdende machtiging voor de vrouwen tot uitoefening van het ambt van advocaat bij het Hof van Verbreking.

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk,

Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. Kan tot advocaat bij het Hof van verbreking benoemd worden elke vrouw die blijk geeft te voldoen aan de eisen welke aan de kandidaten voor dat ambt gesteld worden.

Art. 2. Behalve wanneer haar echtgenoot ofwel minderjarig, ofwel afwezig, ofwel ontzet is, ofwel in de onmogelijkheid verkeert van zijn wil te doen blijken, mag een gehuwde vrouw het ambt van advocaat bij het Hof van verbreking niet uitoefenen dan met machtiging van haar echtgenoot, door dezen te kennen gegeven in een verklaring, die bij de griffie van het Hof van Verbreking ingediend en door de griffier in afschrift aan de stafhouder van de Orde der advocaten toegezonden moet worden.

Deze machtiging is niet vereist, indien de gehuwde vrouw, bij haar benoeming, door haar echtgenoot gemachtigd is tot uitoefening van het beroep van advocaat.

Wordt deze machtiging ingetrokken, dan heeft de vrouw het recht haar man rechtstreeks te dagvaarden vóór de rechtbank van eerste aanleg, die de intrekking al of niet kan handhaven nadat de man in de raadkamer gehoord of behoorlijk opgeroepen werd.

Art. Een gehuwde vrouw, die tot het ambt van advocaat bij het Hof van verbreking is toegelaten, kan zich zonder machtiging verbinden tot alles wat betrekking heeft op de uitoefening van dat ambt volgens de wetten en gebruiken.

Is er gemeenschap tussen de echtgenoten, dan verbindt de vrouw de gemeenschap en de man alleen voor

zover deze machtiging heeft verleend. In de overige gevallen verbindt zij alleen zichzelf.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het Staatsblad bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, de 7. Mei 1947.

BIBLIOGRAPHIE

ROGER VAN ROYE: *Manuel de la Partie Civile*. — Refonte et mise à jour du Vade-Mecum de la Partie Civile de J. Van Zele. — Bruxelles-Gand, Librairie Judiciaire Polydore Pée, 1945, 721 p.

In het voorwoord van het « Vade-Mecum de la Partie Civile », in 1910 verschenen, schreef Mr Van Zele: « Nous avons vu qu'un aide-mémoire sur cette partie du droit pénal, résumé des règles éparses de la législation sur cette matière, pourrait être de quelque utilité pour les tout jeunes, débutant au barreau, qui, incertains sur la voie à suivre, perdent parfois un temps précieux à chercher la solution légale, alors que s'impose une décision immédiate et urgente. »

Mr Van Zele heeft dit werk, dat intussen door de rechtsleer en de rechtspraak achterhaald werd, volledig herwerkt, zoals bij een vergelijking onmiddellijk kan geconstateerd worden. Het is hierdoor een werkelijke en volledige handleiding voor de burgerlijke partij geworden, waarvan de bruikbaarheid in de praktijk nog aanzienlijk verhoogd wordt door een uitvoerige inhoudstafel en een zeer gedetailleerd alfabetisch register.

Niet alleen voor de « beginnelingen », zoals Mr Van Zele het destijds bescheiden uitdrukte, maar voor alle advocaten en magistraten zal de bewerking van Mr Van Roye een onmisbaar werkmiddel zijn. A. S.

MEDEDELINGEN

VOORSTEL TOT VOORBEREIDING EN UITGAVE VAN EEN HISTORISCH WOORDENBOEK DER NEDERLANDSE RECHTSTAAL

In de vergadering van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, welke op 19 April 1941 gehouden werd, werd door Prof. F. L. Ganshof, hoogleraar aan de Universiteit te Gent, een mededeling gedaan betreffende een voorstel tot voorbereiding en uitgave van een historisch woordenboek der Nederlandse Rechtstaal. Tevens werd door hem aan de Academie een verslag voorgelegd over het oprichten van een commissie dienaangaande, geschreven door Mr E. I. Strubbe, eveneens hoogleraar aan de universiteit te Gent.

In zijn mededeling zegt Prof. Ganshof o.m.: « Wie op gebied van rechtsgeschiedenis — of zelfs van geschiedenis in het algemeen — werkzaam is, weet uit ondervinding welke essentiële rol het bepalen van de juiste betekenis van rechtstermen en van uitdrukkingen, die met het rechtswezen verband houden, in het historisch onderzoek en in de historische constructie spelen.

Een juiste interpretatie van bedoelde termen en uitdrukkingen is bijzonder moeilijk te bereiken, wanneer het de studie van het Oud-Nederlandse recht geldt; wij bedoelen hiermede het private recht en het publieke recht.

Vandaar ons voorstel tot voorbereiding en uitgave van een Historisch Woordenboek der Nederlandse Rechtstaal.

Misschien zal opgeworpen worden, dat er reeds repertoria bestaan, waarin *termini-technici* van onze

oude rechtstaal opgenomen werden. Dit is inderdaad het geval. Wij bezitten een paar *glossaria* en woordenboeken. Mr Strubbe heeft echter in het hierbij geannexeerd verslag doen uitkomen, dat deze werken voor de studie van het Oud-Nederlandse recht zeer ontoereikende hulpmiddelen zijn en zullen blijven. Wij beamen volkomen zijn conclusie: een Historisch Woordenboek der Nederlandse Rechtstaal moet een werk van een heel ander type zijn. »

Prof. Strubbe constateert, dat zonder een volledig, stelselmatig bewerkt en geordend studiemateriaal een wetenschappelijke beoefening van de rechtstaal onmogelijk is. « De studie van de rechtstaal behoort nochtans om meer dan een reden ernstig te worden ondernomen. Niet alleen is ze van het allergrootste belang voor de rechtswetenschap, die dan toch, in laatste aanleg, in de grondige kennis van de rechtstaal de hechte grondslag voor de interpretatie van de teksten moet vinden, niet alleen is zij onmisbaar voor de rechtshistoricus, die zonder haar bestendig in gevaar verkeert het slachtoffer van valse begrippen en verkeerde voorstellingen te worden, niet alleen kan de gewone geschiedvorser zonder haar zijn wetenschappelijke taak niet naar behoren vervullen, ook de taalvorser kan een grondige kennis van hare verschijnselen niet ontberen. In de laatste jaren is dan toch hoe langer hoe duidelijker gebleken, dat zeer gewichtige vraagstukken op het gebied van de gewone taal alleen met behulp van de studie van de rechtstaal kunnen worden opgelost.

Wil men de wetenschappelijke studie van de Nederlandse rechtstaal mogelijk maken, dan is het dringend nodig het studiemateriaal daartoe stelselmatig bijeen te brengen. Dit is tot nu toe niet geschied. Om aan het gestelde doel te beantwoorden, moet dit materiaal als het ware de beredeneerde inventaris van de Nederlandse rechtstaal geven. »

In de gewone zitting van de Klasse der Letteren en der Morele Wetenschappen werd op 17 Mei 1941 aan dit voorstel en aan dit verslag een gedachtenwisseling besteed. De heer Floris Prims meende een tegenvoorstel te moeten doen en stelde voor « afzonderlijke woordenboeken te vormen voor de rechtstaal in Vlaanderen, in Brabant, in het Dietse gedeelte van het Prinsbisdom Luik en dan aan Holland de andere provincien over te laten ». Bovendien stelde hij voor elk dezer woordenboeken te « verdelen naar de hoofdvakken van het recht; zo zou men b.v. opmaken de taal van het oud-Brabants strafrecht, van het oud-Brabants personenrecht, erfrecht en verbintenissenrecht. »

Dit tegenvoorstel van de heer Prims weerstaat echter niet aan ernstige kritiek en doet zeker in niets afbreuk aan het toe te juichen voorstel van Prof. Ganshof en aan het degelijk verslag van Prof. Strubbe.

Nu de oorlog en zijn naweeën bijna zijn uitgewoed en de betrekkingen met Nederland veel meer mogelijkheden openen dan tijdens de bezetting, mag de hoop uitgedrukt worden, dat het initiatief van de Professoren Ganshof en Strubbe niet in het archief van de Academie zal begraven worden. D. W.

HET NIEUWE BURGERLIJK WETBOEK IN NEDERLAND EN DE OPDRACHT AAN PROF. MEYERS

Naar de redactie van het Nederlands Juristenblad (1947, nr 320) mededeelt, zou het in de bedoeling van de regering en van Prof. Meyers liggen om de rechterlijke colleges en de verenigingen van deskundigen bij de onderdelen van het werk zoveel mogelijk te raadplegen. Zij zullen ook gelegenheid hebben, eigener beweging uitdrukking te geven aan hun verlangens betreffende de nodige verbeteringen in het Burgerlijk

Wetboek. Het is de bedoeling het vóór-ontwerp zo spoedig mogelijk gereed te hebben en te publiceren, opdat het niet als voorwendsel gebruikt zou worden tot het tegenhouden van andere hervormingen. Daarnaast ligt het in het voornemen van de minister om de zgn. commissie Limburg weder aan te vullen en haar te doen arbeiden in nauwe samenwerking met Prof. Meyers.

COMMISSIE VOOR DE VERTALING DER BELGISCHE WETBOEKEN

Sedert de vertaling van de laatste titels van het boek III van het Burgerlijk Wetboek bij koninklijk besluit van 26 Augustus 1939 aangenomen en gepubliceerd werd, heeft men niets meer vernomen over de werkzaamheden van de Commissie voor de Vertaling der Belgische Wetboeken. Zoals men weet werd deze Commissie bij koninklijk besluit van 18 September 1923 ingesteld met opdracht de bepalingen van de wetboeken, wetten en besluiten, waarvan geen officiële tekst in de Nederlandse taal werd bekendgemaakt, in deze taal te vertalen.

Wij zouden het op prijs stellen van de bevoegde instanties te vernemen, hoe deze Commissie thans samengesteld is en hoever het o.m. staat met de vertaling van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en het Wetboek van Koophandel? G. P.

HET LEDENAANTAL VAN DE NEDERLANDSE ADVOCATENVERENIGING

Uit het jaarverslag van de secretaris der Nederlandse Advocatenvereniging, Mr P. W. van Doorne, blijkt, dat het aantal leden op 1 October 1946: 1166 en op 1 April 1947 1235 bedroeg.

HET VLAAMS RECHTSGENOOTSCHAP TE LEUVEN

In het jaar 1885 werd te Leuven — aldus Prof. Van Dievoet in het orgaan van de «Vlaamse Leergangen te Leuven» (1947, afl. 2, p. 6-7) — door de studenten in de rechtswetenschap een vereniging opgericht, teneinde «de Vlaamsche rechtstaal aan te leren en ons Vlaamsche volk recht te doen wedervaren op gerechtelijk gebied». Prof. Van Biervliet aanvaardde het voorzitterschap.

Wekelijks werd een vergadering gehouden, waar juridische onderwerpen door de leden werden uiteengezet en besproken, en waar de studenten in hun eigen taal het pleiten aanleerden: dat is nu twee en zestig jaren geleden. De vereniging is sedertdien zonder onderbreking, maar natuurlijk met afwisselende belangstelling, actief gebleven.

Het jaar 1923 bracht de oprichting van een vereniging der oud-leden, waarvan het doel was meer voeling te brengen tussen de oud-leden, op bepaalde tijdstippen wetenschappelijke en kameraadschappelijke vergaderingen te houden, alsmede rechtsgeleerde werken uit te geven. De oud-leden echter hebben meer gedaan dan zij beloofden: in het jaar 1935 werd door hen en op hun kosten, een oud en vervallen lokaal van het Pauscollege ingericht tot een moderne rechtszaal, waar sedertdien de studenten, onder de leiding van hun professoren, processen pleiten in een aangepast milieu en in toga, vóór een Hof of een rechtbank, samengesteld uit kameraden, eveneens in toga, waar het Openbaar Ministerie advies uitbrengt en vonnis wordt gewezen. Een Leuvense pleitbezorger houdt zich ter beschikking van de studenten om hun, bij het opmaken van de processtukken, een helpende hand toe te reiken. In de laatste jaren kenden en dit jaar ook kennen de pleitoefeningen een merkwaardig succes.

Nu en dan gaan, in de balie en ook elders, stemmen op, die vragen naar een betere praktische vorming der toekomstige rechters en advocaten. «Niet de wetenschap, maar de kunst behoort voor te gaan, de kunst

die zich in de juridische ambten en beroepen manifesteert», schreef de Nederlandse hoogleraar I. H. Hijmans. «Daartoe dient dan in de eerste plaats de academische onderwijsmethode te worden gewijzigd: colleges dienen gegeven te worden in de vorm van casus-colleges, andere in de vorm van nabootsing van terechtzittingen, met schriftelijke voorbereiding en pleidooien...» Deze wens was bij onze Alma Mater reeds lang vervuld, toen hij in 1938 voor Nederland werd uitgedrukt. De Leuvense studentenrechtbank, vrucht van het eigen en uitsluitend initiatief der studenten en oud-studenten, is een unicum in het land en daarbuiten.

IS DAT GOED NEDERLANDS?

Bestatigen: wordt nog veelal in Vlaanderen gebruikt in de betekenis van *constater*. Het woord bestaat niet in het Nederlands. Het Duitse *bestätigen* heeft een heel andere betekenis: bekrachtigen, bevestigen, goedkeuren.

Andere vertalen *constater* door *vaststellen*; men vindt dit woord in die betekenis zelfs bij sommige Noordnederlanders. Toch is *vaststellen* in die zin van *constater* niet juist. *Vaststellen* betekent zo stellen, dat iets vaststaat, bepalen, besluiten. B.v. De dag, waarop de vergadering zal worden gehouden, is vastgesteld; een wettelijk vaststellen. Voor *constater* kan men soms gebruiken: opmerken, bevinden, waarnemen. In de gevallen, waarin ook een van die woorden niet kan worden gebezigd, zal men *constateren* voor lief moeten nemen. Men kan aan het gebruik van een vreemd woord niet ontkomen, wanneer niet een eigen woord bestaat, dat niet precies dezelfde betekenis weergeeft. Veel erger dan vreemde woorden zijn gallicismen, d.w.z. in Nederlands schijnende woorden «vertaalde». Franse woordschikkingen of uitdrukkingen, waarvan wij, Vlamingen, dikwijls niet eens beseffen, dat zij volkomen in strijd zijn met het Nederlands taaleigen.

Bestemming: een in Vlaanderen gesmeed woord voor *destinataire*; men heeft het Frans lijkend woord *geadresseerde* willen vermijden en heeft het woord *destinataire* letterlijk vertaald en zodoende het gallicisme *bestemming* ingevoerd. Het goed Nederlands woord is *geadresseerde*. In de wet van 5 Mei 1936 op de rivierbevrachting wordt dit woord gebruikt.

Ten...titel: Ten voorlopige titel (à titre provisoire), ten vertrouwelijke titel (à titre confidentiel), ten kosteloze titel (à titre gratuit), ten titel van erfgenaam (à titre d'héritier), ten titel van proef (à titre d'essai), ten titel van gunst (à titre de grâce). Al die «ten-titels» zijn afgrijpselijke gallicismen, die in Vlaanderen welig tieren.

De enige uitdrukking van dien aard, die in de Nederlandse wetgeving voorkomt is: onder bezwarende titel (let wel: onder en niet «ten» voor het Franse à titre onéreux).

In alle andere gevallen vermijde men die titels. Men zegge en schrijve: voorlopig of tijdelijk; vertrouwelijk; kosteloos, om niet of gratis; als erfgenaam of in de hoedanigheid van erfgenaam; bij wijze van proef; bij wijze van gunst. Er zijn veel gevallen waarin de à titre kan vertaald worden door *bij wijze van...*

Een leer aankleven. Men *kleeft* een leer niet *aan*. Men aanvaardt een leer, is aanhanger van een leer, deelt een mening.

Gebreken kleven ons aan; men kan ook iemand aankleven, d.i. sterk aan iemand gehecht zijn; maar het woord is te sterk wanneer men bedoelt het aanvaarden van een leer, theorie of opvatting.

't Is te zeggen (afgekort: t.t.z.): letterlijke vertaling van *c'est à dire* (c. à d.). In het Nederlands moet het zijn: *dat wil zeggen* (afgekort: d. w. z.) of *dit is* (afgekort: d. i.). Men schrijve dus nooit t. t. z.